

TÜRK SİLÂHLI KUVVETLERİ İÇ HİZMET KANUNU ^[*]

Kanun Numarası : 211
Kanun Kabul Tarihi : 4/1/1961
Resmi Gazete Tarihi : 9/1/1961
Resmi Gazete Sayısı : 10702

[] Kanunda geçen "Uzman Çavuş" Tabiri, 18/3/1986 tarih ve 3269 sayılı Kanunun 21 inci maddesi ile "Uzman erbaş" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

A) ESASLAR

I – Tarifler ^[*]

Madde 1 – (Değişik: 18/6/2003 – 4902/9 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri : Kara (...)^[*], Deniz (...)^[*] ve Hava Kuvvetleri subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erleri ile askerî öğrencilerden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen, kadro ve kuruluşlarla teşkilâtı gösterilen silâhlı Devlet kuvvetidir.

[] 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "(Jandarma dahil)" ve "(Sahil Güvenlik dahil)" ibareleri yürürlükten kaldırılmış, daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.*

Madde 2 – (Değişik: 13/7/2013-6496/ 17 md.) Askerlik: Harp sanatını öğrenmek ve yapmak mükellefiyettir.

Asker : Askerlik mükellefiyeti altına giren şahıslarla (Erbaş ve erler) özel kanunlarla Silâhlı Kuvvetlere intisabeden ve resmi bir kıyafet taşıyan şahsa denir.

Madde 3 – Askerler ve rütbeler:

a) Askerler:

1. **(Değişik: 10/3/2011-6191/10 md.)** Er: İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan rütbesiz askerdir. Sözleşmeli erler de bu Kanuna göre er sayılır.

2. **(Değişik: 10/3/2011-6191/10 md.)** Erbaş: İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan onbaşı ve çavuş rütbelerini haiz askerdir.

Askerlik Kanununa göre mükellef buldukları hizmetleri ifadan sonra hususi kanunlara tevfikan muayyen bir hizmet taahhüdü suretiyle Silâhlı Kuvvetlerde vazife gören uzman ve sözleşmeli çavuş ve onbaşılar da erbaş sayılır. ^[1]

3. Astsubay: Hususi kanununa göre Silâhlı Kuvvetlere katılan astsubay astçavuştan astsubay kıdemli başçavuşa kadar rütbeyi haiz olan askerdir. ^[2]

4. Askerî öğrenci: Subay, askerî memur veya astsubay yetiştirilmek üzere muhtelif okul ve üniversitelerde okuyan ve resmi bir kıyafet taşıyan öğrencilerdir.

5. Askerî memur: İdari işlerde, fen ve sanat kollarında vazife gören ve kanuna göre subaylara muadil ve özel bir silsileye tabi bulunan askerdir.

6. Subay: Hususi kanuna göre Silâhlı Kuvvetlere intisabeden asteğmenden mareşala (Büyük amirale) kadar rütbeyi haiz olan askerdir.

b) Rütbeler:

1. Erbaşlar:

a) Onbaşı

b) Çavuş

2. Astsubaylar ^[3]:

a) **(Ek:25/6/2019-7179/62 md.)** Astsubay astçavuş ^[4]

b) Astsubay çavuş

c) Astsubay üstçavuş

d) Astsubay başçavuş

e) Astsubay kıdemli başçavuş

3. Askerî memurlar:

a) 8 inci sınıf (Asteğmen muadili)

b) 7 inci sınıf (Teğmen muadili)

c) 6 inci sınıf (Üsteğmen muadili)

- d) 5 inci sınıf (Yüzbaşı muadili)
- e) 4 üncü sınıf (Kıdemli yüzbaşı muadili)
- f) 3 üncü sınıf (Binbaşı muadili)
- g) 2 inci sınıf (Yarbay muadili)
- h) 1 inci sınıf (Albay muadili)

4. Subaylar:

- a) Asteğmen
- b) Teğmen
- c) Üsteğmen
- d) Yüzbaşı
- e) Binbaşı
- f) Yarbay Üst subaylar
- g) Albay
- h) Tuğgeneral (Tuğamiral)
- i) Tümgeneral (Tümamiral)
- j) Korgeneral (Koramiral) General veya amiraller
- k) Orgeneral (Oramiral)
- l) Mareşal (Büyük amiral)

[1] Bu paragraf 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin hükmüdür.

[2] 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle bu alt bentte yer alan "çavuştan" ibaresi "astçavuştan" şeklinde değiştirilmiştir.

[3] 27/7/1967 tarih ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 77 nci maddesiyle astsubayların rütbeleri:

- Astsubay Çavuş
- " Kıdemli çavuş
- " Üstçavuş
- " Kıdemli üstçavuş
- " Başçavuş
- " Kıdemli başçavuş

şeklinde yeniden düzenlenmiş ve aynı Kanunun 208 inci maddesinin (r) bendinde de 4/1/1961 tarih ve 211 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (b) fıkrasının (2) nci bendinin bu Kanuna aykırı hükümlerinin ilga edildiği belirtilmiştir.

[4] 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle (2) numaralı alt bendin (a) satırından önce gelmek üzere satır eklenmiş ve diğer satırlar buna göre teselsül ettirilmiştir.

Madde 4 – Muhtelif sınıfların rütbe isimlerinin başlarına sınıf veya meslek ismi konulur.

Madde 5 – Nizam: Tüzükler, kararnameler, yönetmelikler, talimnamelerin ve talimatların hükümleridir.

Madde 6 – Hizmet: Kanunlarla nizamlarda yapılması veyahut yapılmaması yazılmış olan hususlarla, amir tarafından yazı veya sözle emredilen veya yasak edilen işlerdir.

Madde 7 – Vazife: Hizmetin icabettirdiği şeyi yapmak ve menettiği şeyi yapmamaktır.

Madde 8 – Emir: Hizmete ait bir talep veya yasağın sözle, yazı ile ve sair surette ifadesidir.

Madde 9 – Amir: Makam ve memuriyet itibariyle emretmek salâhiyetini haiz kimsedir. Bunun emri altındakilere maiyet denir.

Madde 10 – Üst tabiri, rütbe veya kıdem büyüklüğünü gösterir. Ast,üstün rütbece veya kıdemce aşâğısında bulunan kimsedir.

Madde 11 – Makam: Her amirin Silâhlı Kuvvetlerde temsil ettiği mevkidir.

Madde 12 – a) Kıta: Görevin yapılması için taktik ve idari birlikleri kapsıyan ve bir kumanda altında toplanan teşkilere kıta denir.

Taktik birlik: Belli bir kuruluş ve kadrosu olup asli görevi muharebe hareketleri olan bir teşkildir. Taktik birlikler içerisinde bazı idari unsurlar da bulunabilir.

İdari birlik: Belli bir kuruluş ve kadrosu olup asli görevi hizmet hareketleri olan bir teşkildir.

b) Karargah: Kumandan veya amirlerin kıta veya kurumlarının sevk ve idarelerinde yardımcı olan bir toplumdur. Karargahlar bir kuruluş ve kadro ile tesbit edilir.

c) (Değişik: 2/1/2017-KHK-681/2 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/2 md.) Askerî kurum: Kıta ve karargah anlamı dışında kalan okul, ordu evi, dikim evi, fabrika, tersane, askerlik şubesi, ikmal merkezi ve depo gibi askerî tesis ve teşkillerdir.

II - Disiplin

Madde 13 – Disiplin: Kanunlara, nizamlara ve amirlere mutlak bir itaat ve astının ve üstünün hukukuna riayet demektir.

Askerliğin temeli disiplindir.

Disiplinin muhafazası ve idamesi için hususi kanunlarla cezai ve hususi kanun ve nizamlarla idari tedbirler alınır.

III- Astın vazifeleri

Madde 14 – Ast; amir ve üstüne umumi adap ve askerî usullere uygun tam bir hürmet göstermeye, amirlere mutlak surette itaate ve kanun ve nizamlarda gösterilen hallerde de üstlerine mutlak itaate mecburdur.

Ast muayyen olan vazifeleri, aldığı emri vaktinde yapar ve değiştiremez, haddini aşamaz. İcradan doğacak mesuliyetler emri verene aittir.

İtaat hissini tehdit eden her türlü tezahürler, sözler, yazılar ve fiil ve hareketler cezai müeyyidelerle men olunur.

IV - Amirin vazifeleri

Madde 15 – Amir; emirlerini maiyetindeki her şahsa verebilir. Vazifelerin zamanında ve tam olarak yapılıp yapılmadığı takip ve yapılmasını temin eder.

Madde 16 – Amir; maiyetine hizmetle münasebeti olmayan emir veremez. Astından hususi bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz. Hediyesini kabul edemez ve borç alamaz.

Madde 17 – Amir; maiyetine hürmet ve itimat hisleri verir. Maiyetin ahlaki, ruhi ve bedeni hallerini daima nezaret ve himayesi altında bulundurur. Amirin maiyetine karşı daima bitaraflık ve hakkaniyeti muhafazası esastır.

Madde 18 – Amir; maiyetine disiplini bozan fiil ve hareketlerinden dolayı disiplin cezaları verir.

Disiplin cezalarının mahiyeti ve verilmesi usulü hususi kanundaki hallere göre tayin ve tesbit olunur.

V - Emir

Madde 19 – (Değişik: 2/1/2017-KHK-681/3 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/3 md.)

Astlar, üniformalı veya üniformasız asker amirleri ile sivil amirlerinin verdiği emirleri yerine getirmek zorundadır.

Madde 20 – Emirler ast tarafından değiştirilemez. Ancak, ahval ve şerait emri yapılamıyacak bir hale koymuşsa veyahut emir verilirken meçhul kalmış sebepler meydana çıkmışsa veya emrin yapılması büyük bir tehlikeyi ve ağır bir zararı da mücip olacaksa ve bütün bu haller karşısında amirden yeni bir emir alınmasına hal ve zaman da müsait değilse; ast mesuliyeti üzerine alarak emri yeni vaziyete uygun bir tarzda değiştirerek yapabilir ve ilk fırsatta emri yapılmıyan veya kısmen yapılan emirlere de malûmat verilir.

Madde 21 – Emirler, kaideten birbirine bağlı makamlar ve kumandanlar tarafından bir silsile takip edilerek verilir. Müstacel ve zaruri hallerde bu sıraya riayet edilmeden de emir verilebilir. Bu takdirde amir atlanmış olan kademelere en kısa zamanda bilgi verir. Ve böyle bir emri alan astda kendi amirini haberdar eder.

Madde 22 – Bir amirin verdiği emir yapılırken daha büyük bir amirden evvelki emre muhalif ikinci bir emir daha alınacak olursa, ikinci emri veren amire evvelki emir bildirilir. Eğer ikinci amir kendi emrinin yapılmasında ısrar ederse bu amirin emri yapılır. Ve birinci amire malumat verilir.

Eğer daha büyük amire birinci amirin emrini bildirmeye hal ve zaman müsait değilse vaziyete uygun olan emir kendi mesuliyeti dahilinde yapılır ve amirlere bildirilir.

Madde 23 – Fesat ve isyan halinde bulunan bir kıta, karargah veya askerî kurumda intizamı temin etmek, yağmacılığın önünü almak ve kaçak askerleri çevirmek için bu halleri gören her üst emir ve kumanda işini üzerine almak ile vazifesi ile mükelleftir.

Madde 24 – Disipline aykırı gördüğü her hale müdahaleye ve emir vermeye her üst görevlidir.

B) PERSONEL İŞLERİ

I - Müracaatlar

Madde 25 – Her asker resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaatını söz veya yazı ile en yakın amirinden başlayarak silsile yoluyla yapar.

Müracaatlar takip ve tahkik ve bir karara bağlanarak neticesi müracaat sahibine mümkün olan en kısa zamanda mutlaka bildirilir. Ancak; bu müddet hiçbir halde bir ayı geçemez.

Birden fazla kimselerin toplu olarak söz veya yazı ile müracaatları yasaktır.

II - Şikâyetler

Madde 26 – Her asker, gerek hizmete ve gerek zati işlerine ait kanun ve nizamların kendisine vermiş olduğu hak ve yetkileri her hangi bir surette haksız olarak ihlal edilirse veya ihlal edildiğini zannederse şikâyet etmek hakkını haizdir.

Madde 27 – Şikâyet söz veya yazı ile en yakın amire yapılır. Eğer bu amirden şikâyet olunacaksa bir derece üstündeki amire yapılır. Ve bunun gibi her şikâyet edilen amir geçerli. Sözle yapılan şikâyetler bir zabıtla tesbit olunur.

Madde 28 – Toplu olarak şikâyet yasaktır. Bir veya aynı hadise birden fazla şahısların şikâyetlerine sebep veya mevzu olursa bunların her biri ayrı ayrı ve yalnız başına şikâyet hakkını kullanabilirler.

Madde 29 – Şikâyet reddedildiği takdirde, şikâyetçiye bu yüzden ceza verilmez. Ancak şikâyet ederken şikâyetçi bir suç işlemiş veya bir disiplin tecavüzünde bulunmuşsa ayrıca mesul olur.

Madde 30 – Şikâyetler ve itirazlar mutlaka tahkik olunarak bir karara bağlanır ve neticesi şikâyet edene ve lüzum görülürse şikâyet olunana mümkün olan en kısa zamanda bildirilir. Ancak bu müddet hiçbir halde bir ayı geçemez.

Adli tahkikata mevzu olan şikâyet ve itirazlar hakkında Ceza ve Usul kanunlarındaki hükümler mahfuzdur.

Madde 31 – Bir şikâyet üzerine karar vermek yetkisi, şikâyetin müstenit olduğu vaka hakkında şikâyet olunana disiplin cezası vermek yetkisini haiz olan ilk disiplin amirine verilmiştir.

O amirin vereceği karar aleyhine gerek şikâyet eden ve gerekse şikâyet olunan, mertebeler silsilesi yolu ile daha yüksek amirlere itiraz edebilir.

III - Mükafat ve ceza

Madde 32 – Disiplinin muhafazası ve hizmete mütaallik hususlarda tekamülü teşvik ve temin için mükafat ve ceza tedbirlerine müracaat olunur.

Mükafat ve cezaya ait tedbirler kanun ve nizamla göre alınır.

IV - İzin

Madde 33 – a) Askerlerin izin işleri hususi kanunlara ve nizamla göre tanzim olunur. Vazifenin bulunmayı icap ettirdiği yerden izinsiz hiçbir asker gündüz ve gece ayrılamaz.

Nöbetçi ve vazifeli olmıyan veya kendisine ayrıca hususi bir vazife verilmiyen subay, askerî memur ve astsubaylar günlük mesai veya eğitimin bitiminde vazife mahallinden ayrılabilirler.

(Ek : 19/2/1980 - 2259/1 md.) Ancak subay sınıf okullarında temel eğitimde bulunan subayların günlük çalışma ve okuldan gece izinli ayrılmaları, eğitim ve öğretim programlarına göre, ayrıca düzenlenecek bir yönetmelikle belirlenir.

b) Kıta, karargah ve kurumlarda günlük çalışma saatleri mevsim, iklim, ahval ve hizmetin özelliklerine göre bir talimatla tesbit edilir.

Kıtalarda umumi mesai ve hizmet zamanı kalk borusunda başlar. Gece yoklamasından sonra biter. Karargah ve kurumlarda günlük vazife müddeti en az 6 saattir.

V - Kıyafet

Madde 34 – a) Silâhlı Kuvvetler mensupları üniforma giyerler. Hizmet esnasında üniformayı giymek mecburidir. Hususi vazifeler sebebiyle hizmet esnasında sivil elbise giymek amirin müsaadesine bağlıdır. Her asker üniformasının şeref ve haysiyetini korumaya mecburdur.

Barlar, genelevler, meyhaneler ile bunlara benzer yerlere askerler üniforma ile giremezler.

b) Subay, askerî memur ve astsubaylar vazife dışında sivil elbise giyebilirler. Sivil elbise ile vazife yerine giriş ve çıkışlar talimatnamede düzenlenir.

c) **(Değişik : 9/8/1993 - KHK - 499/35 md.)** Subay ve astsubaylar hizmet dışında da resmi veya sivil elbise ile zati tabancalarını göze görünmeyecek şekilde taşıyabilirler.

d) **(Değişik : 4/7/1988 - KHK - 336/1 md.; Aynen Kabul : 7/2/1990 - 3612/42 md.)** Üniformanın şekilleri Milli Savunma Bakanlığınca tespit olunur.

(Değişik: 23/6/1983-2861/1 md.) Kıyafet kavramı içinde olan el, yüz ve saç, tuvaletlerinde sadelik esastır. Favori, biş,sakal ve bıyık bırakılamaz. Hangi hallerde, görevlerde, zamanlarda ve kimler hakkında yukarıdaki kayıtlama ve kısıtlamaların uygulanmayacağı Genelkurmay Başkanınca belirlenir. **(Ek cümle: 27/3/2015-6638/66 md.)** Ancak, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensuplarının kıyafetine ilişkin hususlar, Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

e) **(Mülga : 11/2/2014-6519/20 md.)**

Kimlik kartları, özlük dosyaları, kişisel veriler ve posta gönderileri

Madde 34/A – (Ek: 11/2/2014-6519/8 md.)

Askerî kimlik kartı; kişinin, Türk Silâhlı Kuvvetleri personeli olduğunu ve kimliğini gösteren resmî belgedir. Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları, yönetmelikle belirlenen istisnalar saklı kalmak kaydıyla askerî kimlik kartlarını resmî ve sivil olarak üzerlerinde bulundururlar.

Türk Silâhlı Kuvvetleri personelinin temin, yetiştirme, istihdam, emeklilik, ayırma, atama, yer değiştirme, görevlendirme, seferberlik ve özlük hakları gibi işlemleri ve askerî hizmetlerin yürütülmesine ilişkin kişisel verileri personel bilgi sistemlerinde ve özlük dosyalarında muhafaza edilir.

Uzman erbaşlar hariç erbaş ve erler ile askerî öğrenciler tarafından gönderilen ve kendilerine gelen posta gönderileri ilgilinin amirince denetlenebilir.

C) UMUMİ VAZİFELER

Madde 35 – (Değişik: 13/7/2013-6496/18 md.)

Silâhlı Kuvvetlerin vazifesi; yurt dışından gelecek tehdit ve tehlikelere karşı Türk vatanını savunmak, caydırıcılık sağlayacak şekilde askerî gücün muhafazasını ve güçlendirilmesini sağlamak, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla yurt dışında verilen görevleri yapmak ve uluslararası barışın sağlanmasına yardımcı olmaktır.

Madde 36 – Silâhlı Kuvvetler, harb sanatını öğrenmek ve öğretmekle vazifelidir. Bu vazifenin ifası için lazımgelen tesisler ve teşkiller kurulur ve tedbirler alınır.

Madde 37 – Silâhlı Kuvvetlere katılan her asker andiçer. And sureti aşağıdadır:

"Barışta ve savaşta, karada, denizde ve havada her zaman ve her yerde milletime ve cumhuriyetime doğruluk ve muhabbetle, hizmet ve kanunlara ve nizamlara ve amirlerime itaat edeceğime ve askerliğin namusunu Türk Sancağının şanını canımdan aziz bilip icabında vatan, cumhuriyet ve vazife uğrunda seve seve hayatımı feda eyliyeceğime namusum üzerine andiçerim."

Madde 38 – Sancak, Silâhlı Kuvvetlerin şeref timsalidir. Sancağın muhafazası Silâhlı Kuvvetlerin mukaddes vazifesidir.

(Değişik : 9/10/1996 - 4187/1 md.) Sancak, hiçbir sebep ve bahane ile terk edilemez. Kuruluşunda alay teşkilatı (hudut alayları hariç) bulunmayan her tugay ile her alay (deniz ve havada eşidi birliklere) yönetmeliğe göre bir sancak verilir.

Madde 39 – Silâhlı Kuvvetlerde askerî eğitim ile beraber ahlak ve maneviyatın yükseltilmesine ve milli duyguların kuvvetlendirilmesine bilhassa itina olunur.

Cumhuriyete sadakat, vatanını sevmek, iyi ahlaklı olmak, üste itaat, hizmetin yapılmasında sebat ve gayret, cesaret ve atılganlık, icabında hayatını hiçe saymak, bütün silâh arkadaşları ile iyi geçinmek, birbirlerine yardım, intizam severlik, yapılması men edilen şeylerden kaçınmak, sıhhatini korumak, sır saklamak her askerin esas vazifesidir.

Madde 40 – Askerin bakımı, sağlığı, yedirilmesi, giydirilmesi, barındırılması ve moralinin yüksek tutulması dikkat ve itina ile sağlanacak en mühim vazifelerdendir.

Madde 41 – Erbaş ve erlere askerliğe ait bilgilerden başka okuyup yazmak, yurt ve hayata ait genel kültür bilgileri de öğretilir.

Madde 42 – Her asker vazife ve hizmet icabı kullanmak veya muhafaza etmek için kendisine tevdi edilen her çeşit Devlet malının bakım, korunma ve muhafazasından sorumludur.

Madde 43 – (Değişik cümle: 13/7/2013-6496/19 md.) Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları siyasi faaliyette bulunamaz. Bundan ötürü Silâhlı Kuvvetler mensuplarının siyasi parti veya derneklere girmeleri bunların siyasi faaliyetleri ile münasebette bulunmaları, her türlü siyasi gösteri, toplantı işlerine karışmaları ve bu maksatla nutuk ve beyanat vermeleri ve yazı yazmaları yasaktır.

Silâhlı Kuvvetler mensupları Millî Savunma Bakanlığınca adları yayınlanan ve siyasi olmıyan cemiyetler ile spor kulüplerinin faal olmıyan üyeliklerine girebilirler. Girenler durumlarını en kısa zamanda Millî Savunma Bakanlığına bildirmeye mecburdurlar.

(Ek : 15/2/1966 - 725/1 md.; Mülga : 23/7/1999 - 4418/3 md.)

(Değişik dördüncü fıkra: 11/2/2014-6519/9 md.) Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları kendi kıta, karargâh ve kurumları içinde amatör askerî spor kulüpleri kurabilir ve bu kulüplerde faaliyette bulunabilirler. Bu kulüplerin kurulması için Genelkurmay Başkanlığının müsaadesi ile ilgili makamlara müracaat edilir. Harp ve vazife malulleri ile gaziler tarafından rehabilitasyon amacıyla kurulan spor kulüplerinin Türk Silâhlı Kuvvetlerinin spor tesislerinden istifadesine Genelkurmay Başkanlığınca izin verilebilir. Amatör spor kulüplerinin kurulması, faaliyet ve denetimleri ile rehabilitasyon amacıyla kurulan spor kulüplerinin spor tesislerinden istifadesine ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

(Mülga: 11/2/2014-6519/9 md.)

(Ek fıkralar : 28/6/1983 - 2861/2 md.):

Silâhlı Kuvvetler mensupları kanunla kurulan meslek kuruluşlarına üye olamaz ve organlarında görev alamazlar. Ancak üye olamamaları kanunlarda belirtilen diğer kayıt ve şartlara uymak kaydıyla meslekleriyle ilgili görevlerde çalışmalarına, mesleki hizmetleri yürütmelerine, yetkilerini kullanmalarına, mesleki eğitim ve öğretim yaptırılmalarına, kurum amirlerinin izniyle kuruluşun bilimsel çalışmalarına katılmalarına, meslek kural ve koşullarına uymak yükümlülüklerine, haklarında disiplin cezası uygulanmasına, özel kanunların öngördüğü kayıtlarla mesleklerini serbestçe icra etmelerine, resmi veya özel bir görev almalarına engel teşkil etmez.

Belli bir meslek veya sanatın icra edilebilmesi için meslek kuruluşlarına üye olmayı zorunlu kılan kanun hükümleri Silâhlı Kuvvetler mensupları hakkında uygulanmaz.

Askerlik yükümlülüğünü yerine getirmekte olan yedek subaylar ve yedek astsubaylar ile er ve erbaşların üyelikleri, askerlik hizmetleri süresince askıda kalır. Bu hal ilgililerin aidağ ödeme ve kanunlardan doğan diğer mesleki yükümlülüklerini ve haklarını ortadan kaldırmaz. ^[1]

[1] 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle bu fıkraya “yedek subaylar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve yedek astsubaylar” ibaresi eklenmiştir.

Madde 44 – Askerler her zaman ve her yerde birbirlerini selamlamaya mecburdurlar. Bunun tatbik tarzı talimatnamede gösterilmiştir.

D) GARNİZON KUMANDANLIĞI

Madde 45 – Garnizon; içinde ve civarında yerleşmiş kıta, karargah veya askerî kurum bulunan meskün yerlere denir.

Garnizonların hudutları, talimatnamede belirtilecek esaslar dahilinde tesbit olunur.

Madde 46 – (Değişik: 11/2/2014-6519/10 md.)

Garnizon komutanlığı görevinin hangi kıta komutanı veya kurum amiri tarafından yapılacağı Genelkurmay Başkanlığınca düzenlenir. Bu görevin yürütülmesi maksadıyla, Genelkurmay Başkanlığınca garnizonda bulunan kıta, karargâh ve kurumların dışında kadro ve teşkiller oluşturulabilir.

Madde 47 – Garnizon kumandanı garnizona dahil bütün kıta ve askerî kurumların disiplin amiridir.

(Değişik : 19/2/1980 - 2259/2 md.) Garnizon Komutanlığına ait hizmetler, sivil makamlarla olan ilişkiler, Cumhurbaşkanı ile Devlet büyüklerinin garnizona gelişlerinde alınacak güvenlik önlemleri ve emekli orgeneral-oramiraller ile garnizonda bulunan emekli veya muvazzaf diğer askerî şahısların güvenliklerine ilişkin hususlar, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir.

(Ek : 17/6/1992 - 3810/1 md.) Koruma hizmeti ile görevlendirilen asker kişiler, karakol, karakol nöbetçisi ve devriye sıfat ve yetkilerine sahiptir. Koruma görevlileri bu Kanunun, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ve diğer kanunların silâh kullanmayı öngördüğü hal ve şartlardan herhangi birinin tahakkuku halinde silâh kullanmaya yetkilidir. Bunlar, korudukları kişiye karşı silâhlı bir saldırıya teşebbüs edilmesi halinde doğruca ve duraksamadan hedefe ateş edebilirler.

Madde 48 – Büyük garnizonlarda (Tümen ve eşidi askerî kurumlar ile daha büyük kıta ve kurumların bulunduğu yerlerde) garnizon kumandanları, oradaki kıta kumandanları rütbece kendisinden sonra gelen birine garnizon kumandanlığını devredebilir.

Madde 49 – Garnizon kumandanları garnizona ait her türlü hususatta mıntikasında buldukları tümen, kolordu ve ordu (Deniz ve Havada eşidi) kumandanlıklarına bağlıdırlar.

Madde 50 – Yukardaki maddelerde belirtilen hükümler dışında veya istisnai haller karşısında garnizon kumandanlığı görevinin hangi kıta kumandanı veya kurum amiri tarafından yapılacağı Genelkurmay Başkanlığınca düzenlenir.

E) KIŞLALARDA, KONAK VE ORDUGÂHLARDA KUMANDANLIK

Madde 51 – Kışla: Askerin barındırıldığı ve hizmet gördüğü tek bir bina veya toplu halde bulunan muhtelif binalar ile bunların müstemilatından olan diğer binalar ve arazidir.

(Değişik ikinci fıkra: 18/6/2003-4902/11 md.) Karargâh ve askerî kurumlar ile Deniz Kuvvetleri (Sahil Güvenlik dahil) teşkilâtında bulunan gemiler gibi askerî tesisler de kışla olarak mütalâa edilir.

Konak: Askerlerin hazar ve seferde muvakkat bir zaman için meskün yerlerde yerleşmesidir.

Ordugâh: Askerlerin muvakkat bir zaman için açıkta çadır veya baraka ve zeminliklerde yerleştirildiği sahaya denir.

Madde 52 – Müstakil olarak bir kışla, konak veya ordugahta bulunan bir kıta veya askerî kurumun kumandan veya amiri aynı zamanda bu yerlerin kışla, konak veya ordugah kumandanıdır.

Muhtelif birlik ve kurumların bir arada bulunduğu kışla, konak ve ordugahlarda kumandanlık en büyük rütbeli kumandan veya amire aittir.

Madde 53 – Her kışlada kışla binaları ve techizatının daima iyi bir halde bulunmasını temin etmekle görevli bir subay veya astsubay bulunur. Buna kışla subayı denilir. Bu vazifenin kimin tarafından yapılacağı kadrolarda ve talimatlarda gösterilmemişse kışla kumandanı, emrindeki subay veya astsubaylardan birine bu görevi verir.

Madde 54 – Tümen (Dahil) daha yukarı kıta kumandanları ve eşidi kurum amirleri kışla kumandanlığı görevini rütbece kendisinden sonra gelen birine devredebilir.

F) YOKLAMALAR

Madde 55 – İnsan ve hayvan mevcutlarını anlamak, bunlardan ve silâh, malzeme ve eşyada bir vukuat olup olmadığı haberini almak maksadı ile kıta, karargah ve kurumlarda biri sabah, diğeri akşam, üçüncüsü de gece olmak üzere günde üç defa yoklama yapılır.

Yoklamaların şekli ve yapılış tarzı talimatnamede gösterilir.

Madde 56 – Kati bir lüzum görülürse, muayyen yoklamalardan başka kışla kumandanı tarafından verilecek emir üzerine de yoklama yapılabilir.

Önleme araması

Madde 56/A- (Ek: 25/7/2018-7145/2 md.)

Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde askerî birlik komutanının veya askerî kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirinin yazılı emri üzerine, askerî mahallerde özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla kişilerin üstü, araçları, özel kâğıtları ve eşyası aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir.

Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci ya da makama bir tutanakla bildirilir. Konutta ve yerleşim yerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Askerî mahallerde kontrol

Madde 56/B- (Ek: 25/7/2018-7145/2 md.)

Özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, asker kişileri dâhil askerî mahallere girmek veya çıkmak isteyenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri, duyarlı kapının ikaz vermesi hâlinde, metal dedektörle kontrol edilir; eşyaları teknik cihazlardan ve güvenlik sistemlerinden geçirilir; aracı, teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol edilir. Şüphe hâlinde veya bu cihazların bulunmadığı yerlerde, herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, kontrol elle yapılabilir. Teknik cihazların ikazının sürmesi hâlinde, bu kişiler ancak elle kontrolü kabul ettikleri takdirde askerî mahallere girebilirler.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

G) SAĞLIK İŞLERİ ^[*]

(...)^[*]

Madde 57 – (Değişik: 22/1/2015-6586/20 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri sağlık işlerinde, askerlerin fizik ve moral durumlarının takibi ile koruyucu ve askerî sağlık hizmetlerinin yürütülmesi esastır. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri saklıdır.

Bu hizmetin yerine getirilmesinden kıta komutanları, karargâh veya askerî kurum amirleri ile bunların tabipleri sorumludur.

Türk Silâhlı Kuvvetleri sağlık teşküllerindeki sağlık hizmetleri, harekât ihtiyaçları hariç ulusal sağlık mevzuatında yer alan hizmet standartlarına göre yürütülür.

[*] 22/1/2015 tarihli ve 6586 sayılı Kanununun 110 uncu maddesiyle bu bölümde yer alan “I- Genel”, “II- Hastalanan ve ölen er ve erbaşlar”, “III- Hastalanan subay, askerî memur, astsubaylar ile emeklileri ve bunların aileleri” alt bölüm başlıkları yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 58 – (Değişik: 22/1/2015-6586/21 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında; çevre sağlığı, kişisel sağlık ve hijyen, ilk yardım, bağışıklama, bulaşıcı hastalıklar ile tütün ve madde kullanımının önlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği, okul sağlığı, sağlıklı beslenme, barınma ve giyinme, fiziksel performans ve etkinliklerin artırılması ile koruyucu sağlık hizmetlerine ilişkin diğer tedbirler alınır.

Askerî sağlık hizmetleri; göreve uyarlık ve elverişlilik kontrolleri ile periyodik veya zorunlu kontrolleri, sağlık raporu kontrolünü, tıbbi tehditlerin önlenmesini ve ortadan kaldırılmasını, tahliye, tedavi, sağlık lojistiği ve askerî sağlığa ilişkin diğer ihtiyaçları kapsar.

Madde 59 – (Değişik: 22/1/2015-6586/22 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel, askerî öğrenciler, erbaş ve erler ile bunların adayları, yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde sağlık açısından; göreve

uyarlık ve elverişlilik ile periyodik veya zorunlu kontrollere ya da sağlık raporu kontrolüne tabi tutulabilir.

(...)^[*]

[*] 22/1/2015 tarihli ve 6586 sayılı Kanunun 110 uncu maddesiyle bu alt bölüm başlığı yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 60 – (Değişik: 22/1/2015-6586/23 md.)

Kıta, karargâh ve askerî kurum tabipleri kadrolarda gösterilir.

Kadroda gösterilen tabip mevcut değilse aynı yerdeki diğer kıta, karargâh veya askerî kurumlarda görevli bir tabip yahut Sağlık Bakanlığı tarafından görevlendirilecek yeterli sayıda tabip kıta, karargâh veya askerî kurum tabibi olarak görevlendirilir. Tabip görevlendirilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, en yakın resmî sağlık hizmet sunucusundan ya da Sosyal Güvenlik Kurumu ile sözleşmeli sağlık hizmet sunucularından istifade edilerek sağlık hizmetleri yürütülür.

Madde 61 – (Değişik: 22/1/2015-6586/24 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ile sivil personel, hastalıklarını bizzat veya başka bir vasıta ile amirlerine bildirmeye mecburdurlar. Amirler bunları öncelikle kendi kıta, karargâh ve askerî kurumlarının tabiplerine gönderir. Acil durumlarda 5510 sayılı Kanun hükümleri saklıdır. Birinci basamak ve üst basamaklardaki muayene ve tedavilerin safahat ve sonuçları, bizzat veya başka bir vasıta ile amirlere bildirilir.

Üst basamak sağlık hizmet sunucularına sevk işlemleri ile buralardaki muayene ve tedaviler, 5510 sayılı Kanun esaslarına göre yürütülür.

Personelin askerî veya sivil sağlık teşkillerindeki muayene ve tedavi sonucunun Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki görevlere uyarlık bakımından takibi, gerekiyorsa 59 uncu madde kapsamında kontrolü sağlanmak suretiyle, kıta komutanları, karargâh veya askerî kurum amirleri ile bunların tabipleri tarafından yapılır.

(...)^[*]

[*] 22/1/2015 tarihli ve 6586 sayılı Kanunun 110 uncu maddesiyle bu alt bölüm başlığı yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 62 – (Değişik: 22/1/2015-6586/25 md.)

Hastalanan öğrenciler ile erbaş ve erler, hastalıklarını amirlerine derhâl haber vermeye mecburdur. Hasta; vizite zamanında kıta, karargâh veya askerî kurum tabibine, mesai saati haricinde ise nöbetçi tabibe gösterilir. Hastalar, acil hâllerde, doğrudan en yakın askerî veya sivil sağlık teşkiline gönderilir veya ulusal acil sağlık sisteminden yararlandırılır.

Amirler, hastalanmış olmakla birlikte bu durumu bildirmediği tespit edilenleri, muayene ve tedaviye ya da 59 uncu madde kapsamında kontrole göndermeye yetkilidir.

Üst basamak sağlık hizmet sunucularına sevk edilen öğrenciler ile erbaş ve erler, muayene ve tedavilerinin safahat ve sonuçlarını bizzat veya başka bir vasıta ile amirlerine ve kıta, karargâh veya askerî kurum tabibine bildirirler. Muayene ve tedavi sonucunun Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki görevlere uyarlık bakımından takibi, gerekiyorsa 59 uncu madde kapsamında kontrolü sağlanmak suretiyle, kıta komutanları, karargâh veya askerî kurum amirleri ile bunların tabipleri tarafından yapılır.

Askerlik hizmetini yapmakta iken hayati önemi haiz bir hastalığının bulunduğu resmî sağlık kurulu raporuyla tespit edilen erbaş ve erlerden, genel sağlık sigortası dışında başlanmış tedavileri devam etmekte iken terhis edilenlerin yarım kalan tedavilerine; terhis tarihini müteakip genel sağlık sigortası kapsamında hemen sağlık hizmetlerinden yararlanması mümkün olmayanlar için üç aylık süreyi aşmamak kaydıyla bu hizmetlerden yararlanabilecekleri tarihe kadar devam olunur. Bu şekilde tedavisine devam olunanların azami üç aylık süre içindeki her türlü tedavi giderleri ile tedavileri süresince ödenmesi gereken yol ücretleri ve gündelikleri, ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığının bütçesinden karşılanır. Ancak bu fıkra kapsamında tedavisine başlanmış olup terhislerinden sonra da tedavilerine devam olunması gerekenlerden terhislerini müteakip genel sağlık sigortası kapsamında hemen sağlık hizmetlerinden yararlanması mümkün olanlar ile bu durumda olmayanlardan genel sağlık sigortası tescillerini 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre bir aylık süre içinde yaptırımlardan tedavilerine devam olunması gerekenlerin tedavi süreleri, genel sağlık sigortası hükümlerine uygun olarak tedavilerinin yapılması kaydıyla bir yıla kadar uzatılabilir.

Terhislerini müteakip dördüncü fıkra uyarınca genel sağlık sigortası dışında tedavisine devam olunacakların Sağlık Bakanlığı veya üniversite hastanelerine sevkleri, yerleşim yerlerindeki veya yerleşim yerlerine en yakın askerlik şubeleri tarafından sağlanır. Bunların kendileri ile sevk edildiği yere bir kimse refakatinde gitmesi resmî tabip raporuyla gerekli görülenlerin refakatçisine; gidiş ve dönüş yol ücreti ile gidiş ve dönüş süresi için gündelik, sevk eden askerlik şubesi tarafından peşin veya avans olarak ödenir. Yol ücretinin ödenmesinde şehirlerarası karayolu toplu taşıma vasıtası ücretleri; gündelikte ise en düşük dereceli devlet memuru gündeliği esas alınır. [7]

[7] 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 4 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan "askerî hastanelere" ibaresi "Sağlık Bakanlığı veya üniversite hastanelerine" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

Madde 63 – (Değişik: 22/1/2015-6586/26 md.)

Görevli oldukları kıta, karargâh veya askerî kurumun bulunduğu yerden başka bir yerde hastalanan subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel ve askerî öğrenciler ile erbaş ve erler; hastalıklarını, bulunduğu mahaldeki en yakın kıta komutanlığına ya da karargâh veya askerî kurumun amirliğine haber verir. Bu kıta komutanı ya da karargâh veya askerî kurumun amiri, hastaların muayene ve tedavisinin yapılabileceği en yakın askerî veya sivil sağlık hizmet sunucularına sevk edilmesini sağlar ve hastanın kıta, karargâh veya kurumuna ve mahallin garnizon komutanlığına haber verir. Garnizon komutanlığı ya da kıta, karargâh veya askerî kurumun bulunmadığı yerlerde hastalananlar, buldukları yerdeki sivil sağlık hizmet sunucularına müracaat ederler. Bunlar, durumları ile tedavi safahat ve sonuçlarını amirlerine mümkün olan en kısa sürede bildirirler.

İzindeyken hastalanan subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaşlar ile sivil personel birinci fıkrada yazılı esaslara tabi olmadan tercihlerine göre askerî veya sivil sağlık hizmet sunucularına müracaat edebilirler. Bunlar, durumları ile tedavi safahat ve sonuçlarını mümkün olan en kısa sürede amirlerine bildirirler. İzindeyken hastalanan uzman erbaşlar hariç erbaş ve erler ile öğrenciler hakkında birinci fıkra hükümleri uygulanır.

Madde 64 – (Değişik: 22/1/2015-6586/27 md.)

Acil vakalarda hasta, en yakın askerî veya sivil sağlık hizmet sunucusuna müracaat eder ve durumunu mümkün olan en kısa sürede amirine bildirir.

Madde 65 – (Değişik: 22/1/2015-6586/28 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarından; genel sağlık sigortalısı sayılmayanlar ile genel sağlık sigortası kapsamındaki sağlık hizmetlerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla yararlanması mümkün bulunmayanların muayene ve tedavi masrafları ile tedavilerine bağlı nakil ve sevk giderleri, ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden karşılanır.

(Ek fıkra:17/1/2019-7161/6 md.) Teröristle mücadele harekâtı, sınır ötesi harekâtlar, uluslararası barışı destekleme kapsamındaki faaliyetler, üs bölgeleri, radarlar, yüzer birlikler gibi görevli bulunulan yer ya da görev koşulları itibarıyla reçete edilen ilaçların eczanelerden temin edilerek hasta/yaralı personele ulaştırılmasının güç olduğu, ikinci ve üçüncü basamak sağlık teşkillerine sevklerin emniyetli şekilde ve zamanında yapılamadığı hallerde, askerî birlik/kurum envanterindeki mevcut ilaç ve tıbbi sarf malzemesi personel tedavisinde kullanılabilir. Bu kapsamda kullanılan ilaç ve tıbbi sarf malzemesi için personelden herhangi bir ücret veya katılım payı alınmaz. Bu amaçla kullanılan ilaç ve tıbbi sarf malzemesinin kullanımına ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığınca belirlenir.

Madde 66 – (Değişik: 22/1/2015-6586/29 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel ve askerî öğrenciler ile erbaş ve erlerin yurt içinde ve yurt dışında vefatı hâlinde; genel hükümlere göre belirlenecek cenaze giderleri ile cenazenin talep edilen yere nakli ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden karşılanır.

Yurt dışında bulunanların eş, üst soy, alt soy, erkek ve kız kardeşleri, evlat edinen ve evlatlık ile üvey çocuklarının ölümleri hâlinde, bunların cenazelerini yurda getirmek için yapılması zorunlu olan giderler de birinci fıkrada yazılı makamlarca ödenir.

Askerlik hizmetini yapmakta iken vefat eden erbaş ve erlerin mezarlarının yapım giderleri, birinci fıkra hükümlerine göre ayrıca ödenir.

Madde 67 – (Değişik: 22/1/2015-6586/30 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel ve askerî öğrenciler ile erbaş ve erler hakkında askerî veya sivil sağlık sunucuları tarafından düzenlenen sağlık raporları neticesinde yapılacak işlemler yönetmelikle belirlenir.

Askerî veya sivil sağlık hizmet sunucuları tarafından düzenlenen raporlar ve diğer sağlık kayıtları, personel ve sağlık bilgi sistemleri ile özlük dosyalarında muhafaza edilir.

Madde 68 – a) (Değişik : 29/7/1998 - 4375/1 md.) Gülhane Askerî Tıp Akademisi Profesörler Kurulu raporu ile yurtiçinde tedavilerinin mümkün olmadığı tespit edilen subay, askerî memur, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ve bunların eşleri, bakmakla yükümlü buldukları ana, baba ve aile yardımına müstehak çocukları ile erbaş ve erler tedavi için yurtdışına gönderilirler. Bunların harcırahları ve tedavi giderleri, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca ödenir. Ancak, yukarıda belirtilen rapor, Millî Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığının onayı ile tekemmül eder.

b) (Değişik : 22/11/1990 - 3683/2 md) Sürekli veya geçici görev, tahsil, kurs, staj, dil öğrenimi veya bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak maksadıyla yurt dışına gönderilen subay, askerî memur ve astsubaylar, hastalanmaları halinde buldukları mahallerdeki sağlık kurum ve kuruluşlarında muayene ve tedavi olabilirler. Bunların muayene ve tedavi masrafları sağlık kurum veya kuruluşlarından alacakları ve askerî ataşelikler veya konsolosluklarca tasdik edilen faturalara istinaden Millî Savunma Bakanlığı veya Jandarma Genel Komutanlığı veyahut da Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir. Bunlardan; tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıklara yakalandıkları resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenenler hariç olmak üzere, tedavileri ayakta veya meskende yapılanlar için kullanılacak ilaç bedellerinin % 20'si hasta tarafından ödenir. İlaç bedellerine katılma yükümlülüğü, tatbikat ve manevralarda askerî personele, savaş halinde ise askerî personele ve bunların sağlık karnesi alma hakkına sahip olan aile fertlerine uygulanmaz.

c) Dış memleketlerdeki tedavi müddeti iki yılı geçemez. Bu müddet içinde acil haller müstesna raporda gösterilen hastalıktan başka yapılan tedavilerin masrafı ödenmez. Ve bu tedaviler için müddet uzatılmaz.

(Değişik ikinci paragraf: 15/6/2005 - 5365/1 md.) Tedavi süresi altı ayı geçtiği takdirde ilgili yabancı sağlık kurumundan alınan ve tedavinin devamı zaruretini gösteren rapor, dış temsilciliklere Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığına gönderilir. Müteakip altı ayda bir, aynı işlem tekrarlanır.

Madde 69 – (Mülga: 2/1/2017-KHK-681/5 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/5 md.)

Madde 70 – (Değişik: 22/1/2015-6586/32 md.)

Yabancı devletlerin silâhlı kuvvetler mensupları ve bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler, 5510 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, uluslararası antlaşmalar ile taraflar arasındaki ikili anlaşmalarda yer alan hükümler doğrultusunda sağlık hizmetlerinden yararlandırılırlar. **(Mülga ikinci cümle: 2/1/2017-KHK-681/6 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/6 md.) (...)**

Madde 70/A – (Ek: 22/1/2015-6586/33 md.; Mülga: 25/7/2016-KHK-669/109 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6756/109 md.)

Madde 70/B – (Ek: 22/1/2015-6586/33 md.)

Kıta, karargâh ve askerî kurumlarda; sağlığa uygun ve temiz olan içme ve kullanma suları ile muayenesi yapılarak temin edilen güvenilir gıda maddeleri tüketime sunulur.

İçme ve kullanma suları ile gıda maddelerinin temininden tüketimine kadar alınacak gıda ve su güvenlik tedbirleri, Türk Silâhlı Kuvvetleri gıda kontrol teşkillerince yürütülen kontrol, denetim ve laboratuvar faaliyetleri ile diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelik ile belirlenir.

H) HAYVANLARA AİT BAKIM VE HİZMETLER

Madde 71 – (Değişik: 22/1/2015-6586/34 md.)

Hayvanların bakımı, barındırılması, beslenmesi, sağlığı ve eğitimi nizamla uygun olarak yerine getirilir.

Madde 72 – (Değişik: 22/1/2015-6586/35 md.)

Hastalanan hayvanlar derhâl kıta, karargâh, kurum veya garnizonda görevli Türk Silâhlı Kuvvetleri mensubu veteriner hekime bildirilir.

Türk Silâhlı Kuvvetleri mensubu veteriner hekim veya yeterli tedavi ünitesi bulunmayan yerlerde hasta hayvanların muayene ve tedavisi sırasıyla; bölgedeki askerî hayvan klinikleri, kamu veya üniversite veteriner hekimleri veya hayvan hastaneleri tarafından yapılır. Bu da yoksa muayene ve tedavi hizmeti temin edilebilir. Bunların yem, tedavi, yer ve malzeme giderleri ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden karşılanır.

Madde 73 – (Değişik: 22/1/2015-6586/36 md.)

Görev yapabilirlik yeteneklerini kaybeden hizmet hayvanlarının yeniden sahiplenme yapıncaya kadar geçen süredeki bakımı ve refahı ile ilgili yem, tedavi, yer ve malzeme giderleri ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden karşılanır.

İ) RÜTBE SAHİPLERİNİN VAZİFELERİ

Madde 74 – Hangi rütbe sahibinin hangi birlik ve askerî kurumda ne gibi vazife alacağı kadrolarda tesbit edilir.

Madde 75 – Her rütbe sahibi, kanunların, nizamların ve amirlerin kendisine tahmil ettiği bütün hizmet ve vazifeleri öğrenmeye, vazifeli olduğu yerlerde öğretmeye ve bu hizmet ve vazifeleri eksiksiz yapmaya ve takibederek yaptırmaya ve daima ve her yerde disiplini tesis ve muhafazaya ve maiyetini yetiştirmeye ve astın şahsi teşebbüsünü inkişaf ettirmeye ve kendisine teslim olunan silâh, araç, gereç ve sair bütün askerî eşyayı, yapıları ve ağaçları ve hayvanatı korumaya memur ve mecburdur.

Her rütbe sahibinin bu maddeye göre vazifeleri de talimatname ile gösterilir.

J) ASKERLİKTE NÖBET HİZMETLERİ

I - Genel

Madde 76 – Nöbet; askerlikteki müşterek hizmetlerin yapılmasını ve devamını sağlamak maksadı ile bu hizmetlerin belli bir sıra ve süre ile subay, askerî memur, astsubay, askerî öğrenci, erbaş ve erler ile Silâhlı Kuvvetler Teşkilatı içinde vazifeli olan bilümm sivil şahıslar tarafından yapılmasıdır.

Nöbetçi: Nöbet hizmetinin yapılması için görevlendirilen şahıstır.

Madde 77 – Kıtalarda, karargahlarda ve askerî kurumlarda nöbet hizmetine tabi tutulacak personelin kimler olacağı, nöbet hizmetlerinin yapılış tarzı ile şekli ve nöbetçilere ait vazifeler talimatname ile tayin ve tesbit olunur.

II - Karakol, karakol nöbetçisi ve devriye

Madde 78 – a) Karakol: Hazarda ve seferde emniyet, muhafaza disiplin ve gözetleme maksatları ile konulan ve bir amir emrinde bulunan silâhlı bir kısım askerdir.

b) Karakol nöbetçisi: Aynı maksatlarla bir karakoldan veya her hangi bir suretle çıkarılan ve bir yere konulan ve belli bir talimatı ve mıntakası bulunan silâhlı tek veya çift er veya erbaşlardır.

c) Devriye: Hazar ve seferde aynı maksatlarla muayyen bir mıntakada gezerek vazife gören çift veya daha ziyade silâhlı askerdir.

Madde 79 – a) Her bir askerî kıta ve kıtası bulunan karargah ve askerî kurumlar nerede bulunursa bulunsun subay veya astsubay kumandasında bir nizam karakolu çıkarmaya mecburdurlar.

Bu nizam karakolunun vazifesi yakın emniyet, gözetleme, muhafaza ve disiplindir. Bunun kuvveti çıkaracağı devriye ve karakol nöbetçilerinin adedine göre hesab olunur.

Uzak emniyet ileri karakollara aittir.

Nizam karakol personeli seferi teçhizatlı ve silâhlı bulunur.

b) Eğer bir kışlada, konakta veya ordugahta başka başka sınıflardan birlikler bulunuyorsa nizam karakol vazifesi kumandanın tertibi üzerine münavebe ile yapılır.

Kıtası olmıyan karargah ve askerî kurumların karakol nöbetçi ve devriyeleri o mevkiideki en yakın nizam karakolundan temin olunur.

III - Karakol, karakol nöbetçisi ve devriyelerin muvakkat yakalama yetkileri

Madde 80 – Karakol hizmetinde bulunan subay, astsubay, erbaş ve erler ile karakol nöbetçi ve devriyeleri kendi mntakaları dahilinde asker ve sivil her şahsı aşağıda gösterilen hallerde muvakkaten yakalayabilirler:

- a) Adli takibat maksadı ile: Bir cürüm işlerken veya bir cürümü işledikten sonra kovalanırken her şahsı,
- b) Muhafaza ve emniyet maksadı ile:
 1. Kendi muhafazaları altına tevdi edilmiş olan insanlarla eşyanın himayesi için muvakkaten yakalanması zaruri görülen şahsı.
 2. Karakola, karakol nöbetçisine ve devriyelere karşı tecavüz eden veya müessir fiil yapan, hakaret eden bir şahsın bu fiillere devamının men'i ancak muvakkat yakalanması ile kabil olduğu takdirde bu şahsı.
- c) Disiplin maksadı ile: İzinsiz kıtası haricinde rastlanan veyahut himayesi için yakalanması lüzumlu görülen askerleri.

Madde 81 – Karakol, karakol nöbetçileri ve devriyeler 80 inci maddede zikre dilen hallerde karakol amirinin ve bağlı buldukları kıta, karargah ve askerî kurumun nöbetçi amirinin emri ile de askerî ve sivil şahısları muvakkaten yakalarlar.

Madde 82 – Muvakkat yakalamak, şahsın vücudu üzerine el koymak veya silâhla dokunmak ve muvakkat yakalandığının kendisine söylenmesi ile yapılır.

Muvakkat yakalanan kaçmaya teşebbüs ettiği takdirde silâh kullanılacağı hemen bildirilir Ve üzerinden silâh vesair aletler de alınır.

Muvakkat yakalananlar adli takibatı mucip bir sebep varsa salahiyyetli askerî veya adli makamlara teslim olunur. Aksi takdirde nihayet muvakkat yakalandığının ertesi günü serbest bırakılır.

K) HAZIR KITA

Madde 83 – Hal ve vaziyetin icabettirdiği zamanlarda her kışla konak ve ordugah da derhal kullanılmak üzere ayrıca bir hazır kıta bulundurulur.

Bunun kuvveti ve çıkarılacağı zamanlar talimatnamede zikredilen esaslar dahilinde düzenlenir.

Madde 84 – Hazır kıta gece dahi seferi teçhizatlı silâhlı ve giyimli olarak harekete hazır bulunur. Bu kitanın nöbetle uyku uyuyup uyuyamayacağı çıkaran kumandanca emredilir.

Madde 85 – Fevkalade hallerde bütün kuvvet dahi hazır kıta halinde bulundurulur.

L) ASAYİŞİN TEMİNİ İÇİN ASKERİN NASIL KULLANILACAĞI VE ÖRFİ İDARE

Madde 86 – Asayiş temin için Silâhlı Kuvvetlerin nasıl kullanılacağı ve örfi idare ilanı halinde askerlerin vazife ve salahiyyetleri hususi kanunlar hükümlerine göre yürütülür.

M) ASKERLERİN SİLAH KULLANMA YETKİLERİ

Madde 87 – (Değişik : 25/4/1972 - 1582/1 md.)

Askerler karakol, karakol nöbetçisi, devriye, nakliyat muhafazası hizmetlerinde veya asayiş temin için görevlendirildiklerinde aşağıda gösterilen hallerde silâh kullanmaya yetkilidirler.

I - Silâh kullanmasını gerektiren haller

- a) Bu hizmetlerden birini yaparken müessir bir fiil ile taarruza uğranıl dığı veya müeesir bir fiil veya tehlikeli bir tehdit ile bu hizmetlerle yapılmasına mukavemet edildiği takdirde bu taarruz ve mukavemetleri gidermek için,
- b) Bir taarruz veya mukavemete hazırlanan ve silâhını veya mukavemete elverişli bir aleti bırakmaya davet edildiği halde, bu davete derhal itaat etmeyen veyahut bıraktığı silâhı veya aleti tekrar eline almaya davranan veya alan kimseyi itaate zorlamak için,
- c) Bu kanunun 80 ve 81 inci maddeleri gereğince muvakkaten yakalanan bir şahsın veyahut muhafaza ve sevki kendisine tevdi edilmiş olan bir tutuklunun veya hükümlünün kaçması veya kaçmaya teşebbüs etmesi ve verilecek dur emrini dinlemediği görüldüğünde başka türlü ele geçirilmesi kabil olmadığı takdirde yakalanması için,

d) Kendi muhafazasına tevdi edilmiş olan insan ve her türlü eşyaya karşı vukubulan taarruzu defetmek için,

e) Bu maddede sayılan görevleri yapan askerlere karşı, sözle yapılan sataşma veya hareketlerin bertaraf edilmesi sırasında mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehlikeli bir tehditle karşılaşıldığında bu halleri gidermek için.

II - Silâh kullanma derecesi

Bu maddede yazılı hizmetlerin yapılması sırasında silâh kullanılması için başkaca bir çare kalmaması veya zaruret olması şarttır.

1. Şahıs veya topluluk silâhsız ise; mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehdidin derecesine göre asayiş hizmeti ile görevli birlik komutanı gerekli uyardıyı yaparak silâh kullanılacağını ihtar eder. Bu ihtara itaat edilmezse bunu sağlayacak dereceden başlamak üzere silâh kullanılır.

2. Şahıs veya topluluk silâhlı veya taarruzun önemli derecede etkili kılacak şekilde aletleri taşıyorsa, silâh veya aletlerin bırakılması ihtar olunur. Tecavüz taarruz veya mukavemet buna rağmen devam ederse itaati sağlayacak dereceden başlamak üzere silâh kullanılır.

III - Silâh kullanma tarzı

1. Silâh çeşitlerine göre etkili olabilecek şekilde kullanılır. Önce kesici ve dürtücü silâhlar ile ateşli silâhlar hedefe tercih edilir, sonra ateşli silâhların dipçik ve kabzaları kullanılır, daha sonra kesici ve dürtücü ve ateşli silâhlar bilfiil kullanılır.

2. Silâh kullanmak mutlaka ateş etmek değildir. Ateş etmek son çaredir. Önce havaya ihtar ateşi yapılır. Sonra ayağa doğru ateş edilir, mukavemet veya taarruza veyahut tehlikeli bir tehdide varan mukavemet hali devam ederse, hedef gözetilmeksizin ateş edilir.

IV - Ateş emri ve kendiliğinden ateş etmek

1. Ateş etmek bilhassa bunun için emir verilmiş olmasına bağlıdır.

2. Ateş emri verilmemiş olsa dahi her asker silâhını kullanabilir. Ancak silâhını kullanılacağı zamanın ve kullanma derece ve tarzının tayini her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutularak silâhını kullanacak asker tarafından bizzat takdir olunur.

V - Ateş emri vermeye yetkili makamlar

1. Bu maddede yazılı görevleri yapmak için birliğe görev veren üst komutan olay yerinde bulunuyorsa sözle ateş emri vermeye yetkilidir. Komutan, bu emri yazı ile teyit eder.

2. Asayişe memur edilen kuvvetlerin olay yerinde bulunan birlik komutanı veya asayişe memur edilen birliğin parçalarına komuta eden en küçük komutan ve amirler dahi önceden emir verilmemiş olsa bile sözle ateş emri vermeye yetkilidir.

VI - Sorumluluk

Her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutulmak kaydıyla bu madde hükümlerine göre silâhını kullanan askere ve silâh kullanma emrini veren birlik komutanına sorumluluk yüklenemez.

VII - Soruşturma usulü ve adli yardım

(Ek : 22/11/1990 - 3683/5 md.) Silâh kullanmak zorunda kalan asker kişiler hakkında, hazırlık soruşturması Askerî Savcı, Cumhuriyet Savcısı veya yardımcıları tarafından yapılır. Haklarında dava açılan sanık asker kişiler duruşmadan varestede tutulabilir. Olayın mahiyetine ve kusurun derecesine göre sanığın mensup olduğu Bakanlıkça durumu uygun görülenlerin vekalet verdiği avukatın ücreti, bu bakanlıkların bütçesine konulacak ödenekten karşılanır. Avukat tutma ve avukatlık ücretinin ödeme usul ve esasları, Millî Savunma ve İçişleri bakanlıklarınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Madde 88 – (Değişik : 25/4/1972 - 1582/1 md.)

Silâh kullanma yetkisini haiz bulunan her asker veya silâh kullanma emrini vermeye yetkili her komutan kanunun tayin etmiş olduğu müsaadeleri yerinde ve zamanında kullanmaz veya silâhlarından tamamiyle istifade etmezse fiilin mahiyetine göre cezalandırılır.

Madde 89 – 87 nci maddede gösterilen hallerden başka hizmete ait bir vazifeyi yaparken maruz kaldığı bir mukavemeti bertaraf etmek veyahut askere veya askerî eşyaya karşı yapılan bir tecavüze karşı koymak için silâh kullanmak zarureti hasıl olursa, her asker silâh kullanmaya salâhiyetli ve vazifelidir.

Madde 90 – 87 ve 89 uncu maddelerde gösterilen hallerden başka her asker meşru müdafaa halinde silâh kullanmaya salâhiyettardır.

N) ASKERİ İNZİBAT KUVVETLERİNİN VAZİFE, TEŞKİL VE YETKİLERİ

Madde 91 – a) Garnizonlarda askerî disiplinin muhafazası, önleyici zabıta ve adliye vazifeleri ile askerî trafik vazifeleri garnizon kumandanlarına aittir.

Garnizon kumandanları yukarıda gösterilen vazifeleri merkez kumandanlıkları marifetiyle yürütür.

Merkez kumandanlıkları; büyük garnizonlarda kadrolarla tesbit ve teşkil olunur. Diğer garnizonlarda garnizon kumandanları rütbe kendisinden bir veya nihayet iki derece ast olan bir subayı merkez kumandanı olarak tayin ve tadviz edebilir. Merkez kumandanlığı teşkiline lüzum görülmiyen küçük garnizonlarda buna ait vazifeler, garnizon kumandanı tarafından tayin edilecek bir inzibat subayı veya astsubayı buna da imkan olmiyan hallerde bizzat garnizon kumandanı tarafından yapılır.

b) Merkez kumandanlığı kadro ile tesbit ve teşkil edilmediği ahvalde; garnizon dahilindeki kıta ve askerî müesseselerin miktarı, şehrin genişliği ve vazifelerin ehemmiyeti gözönüne alınarak kafi miktarda subay, astsubay, erbaş ve erler merkez kumandanı veya inzibat subayı veya astsubayın emrine verilir ve bunlara inzibat kuvveti denilir.

Askerî inzibat kuvveti mensupları Silâhlı Kuvvetler Kıyafet Kararnamesinde tesbit edilen hususi işareti taşırlar.

Madde 92 – a) Askerî inzibat erbaş ve erleri vazife esnasında diğer erbaş ve erlere karşı karakol sıfatını ve karakolların kanuni salahiyet ve mesuliyetlerini haizdirler.

b) **(Değişik: 28/5/2003-4861/18 md.)** Fakülte ve yüksek okul öğrencileri ile harp okulu öğrencilerine subaylar gibi; (...) ^[*] astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulanlara astsubaylar gibi muamele olunur. ^[*]

c) Subay ve askerî memurlarla astsubaylar hakkında askerî inzibat vazifeleri; ancak üst veya kendi rütbelerindeki inzibat subay ve astsubayları tarafından yapılabilir.

O mahalde salahiyetli bir inzibat subayı veya astsubayı mevcut değilse vakaya şahit olan üst veya aynı rütbedeki her subay, askerî memur veya astsubay müdahaleye ve inzibat vazifesini ifaya mecburdur.

Ancak ağır cezayı müstelzim meşhut cürüm halinde subayları, askerî memurları ve astsubayları dahi yakalamaya askerî inzibatlar, polisler, jandarmalar ve herkes mezdundur.

Bu takdirde dahi suçlu askerler duruma göre ya salahiyetli askerî inzibat memuru gelinceye kadar vaka mahallinde tutulur veya en yakın askerî inzibat karakoluna, yoksa askerî makamlara teslim edilir. Bundan sonra yapılacak hazırlık tahkikatında salahiyetli inzibat memuru veya mevcut askerî makamın tayin edeceği bir subay bulunur.

(Ek fıkra: 24/11/2016-6763/6 md.) Suçun 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, dördüncü fıkra hükümleri uygulanmaz ve yakalanan kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.

[] 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 7 nci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "astsubay hazırlama ve" ibaresi yürürlükten kaldırılmış, daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.*

Madde 93 – Üniformalı veya sivil elbiseli subay, askerî memur ve astsubaylar ağır cezalı cürümler dışındaki suçları işledikleri takdirde polis veya jandarma kuvvetleri tarafından en yakın askerî makama veya inzibat karakoluna davet edilir. Askerî şahıs bu daveti kabule mecburdur.

Bu şahıslara ait hazırlık tahkikatı bizzat C. Müddeiumumileri veya salahiyetli askerî adli hâkimler tarafından yürütülür ve tahkikat tamamlanıncaya kadar askerî makamlarca nezaret altında tutulurlar. **(Ek cümle: 24/11/2016-6763/7 md.)** Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.

Madde 94 – Her hangi bir vakada askerî inzibatların kuvveti kafi gelmediği takdirde en yakın askerî kıtadan asker celbolunur. Acele ve tehinde tehlike melhuz olan hallerde en yakın polis ve jandarma kuvvetlerine de müracaat olunur. Askerî inzibatlar tarafından vaki olacak yardım talepleri üzerine polis ve jandarmalar tarafından yardımda bulunulacağı gibi polis ve jandarmalar tarafından vaki olacak yardım talepleri de askerî inzibatlarca yerine getirilir.

Madde 95 – İnzibat er ve erbaşları diğer er ve erbaşlara, inzibat subay ve astsubayları aynı veya ast rütbedeki bütün subay, askerî memur ve astsubaylarla er ve erbaşlara ve bütün askerî inzibatlar sivil şahıslara karşı aşağıda gösterilen hallerde muvakkat yakalama yetkisini haizdir.

- a) Bu kanunun 80 inci maddesinde gösterilen hallerde,
- b) Askerî disiplini bozan hallerde,
- c) Adli bir vazifenin yerine getirilmesi hallerinde,
- d) Vazifelerini ifa esnasında veya vazifelerinden dolayı tecavüz veya hakarete maruz kaldıkları takdirde;

Yukarıdaki hallerde muvakkat yakalananlar hakkında da bu kanunun 82 inci maddesi son fıkrası hükmü gereğince işlem yapılır.

Madde 96 – Askerî inzibatlar vazifeli buldukları zamanda bu kanunun 87, 88 ve 89 uncu maddelerinde (Ve her türlü ahvalde de 90 inci maddesinde) zikredilen silâh kullanma yetkilerini haizdirler.

Madde 97 – Askerî inzibatların askerî disiplini muhafaza, önleyici zabıta ve adliye vazifeleri ile askerî trafik vazifeleri talimatname ve talimatlarla gösterilir.

O) SOSYAL HİZMETLER

I -Orduvevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları veya vardiya yatakhaneleri ile diğer tesisler ^[*]

Madde 98 – (Değişik : 11/2/2014-6519/11 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri personelinin sosyal ve moral ihtiyaçlarını karşılamak, dayanışmayı artırmak, mesleki, sosyal gelişmelerini mümkün kılacak imkânları hazırlamak maksadıyla ve Genelkurmay Başkanlığının izni ile;

- a) Orduevi ve bağlı şubeler,
- b) Askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri, kurulabilir.

Orduevi ve bağlı şubeler ile askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhanelerinin kadro, kuruluş, idare, yapılacak denetleme ve işletme şekilleri, verilecek hizmetler, üye aidatı ve kart ücreti alınmasına ilişkin usul ve esaslar, ihtiyaçların tespit ve temini ile elde edilen gelirlerin harcanacağı yerler ve diğer hususlar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yönetmelik ile belirlenir.

Orduevi ve bağlı şubeler, askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhanelerinin yılı merkezî yönetim bütçe kanunu ile belirlenen giderleri genel bütçeden karşılanabilir.

[] 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu maddenin başlığı "Ordu pazarları" iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

II - Özel, yerel veya kış eğitim merkezleri ^[*]

Madde 99 – (Değişik : 11/2/2014-6519/12 md.)

Belirli zamanlarda özel askerî eğitimlerin yapılması, personelin moral ve motivasyonuna katkı sağlanması maksadıyla Genelkurmay Başkanlığının izni ile özel, yerel veya kış eğitim merkezleri kurulabilir.

Bu tesislerin işletilmesi ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Özel, yerel veya kış eğitim merkezlerinin yılı merkezî yönetim bütçe kanunu ile belirlenen giderleri genel bütçeden karşılanabilir.

[] 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle bu maddenin başlığı "Ordu evleri ve askerî gazinolar" iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

Madde 100 – Ordu evleri, askerî gazinoları ve kışla gazinoları askerî bina olup askerî mahal vasıf ve mahiyetini haizdir.

Madde 101 – (Değişik : 11/2/2014-6519/13 md.)

Orduevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel ve kış eğitim merkezlerinin gelirleri;

- a) İşletme gelirlerinden,
 - b) Kira gelirlerinden,
 - c) Üye aidatlarından,
 - d) Bağış ve kart ücretlerinden,
 - e) Diğer orduevi, askerî gazino, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel ve kış eğitim merkezlerinin gelir ve sermayelerinden yetkili komutanlığın izni ile yapılacak aktarımlardan,
 - f) Sergi, fuar, promosyon, reklam ve diğer gelirlerden,
 - g) Yukarıda sayılan gelirlerden elde edilecek faiz gelirlerinden,
- oluşur.

Orduevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel veya kış eğitim merkezlerinin sermayeleri birinci fıkrada belirtilenlere ilave olarak Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerine konulacak ödeneklerden oluşur.

Madde 102 – (Değişik : 11/2/2014-6519/14 md.)

Genelkurmay Başkanlığının izni ile lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde, rehabilitasyon merkezleri, gazi uyum evleri ve refakatçi misafirhaneleri ile kreş, gündüz bakımevleri ve özel bakım merkezleri açılıp işletilebilir.

Bu tesislerin işletilmesi ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Madde 103 – (Değişik : 11/2/2014-6519/15 md.)

Orduevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları, askerî müzeler ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel ve kış eğitim merkezlerinde, özel bir ihtisas gerektiren hizmetlerin; personel yetersizliği veya maliyeti nedeniyle verilememesi durumunda bu hizmetler, hizmet alımı veya kiralama yoluyla dışarıdan karşılanabilir. Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olması hâlinde mal ve hizmet alımları birlikte yapılabilir.

Bu tesislerin kiraya verilmesi, işletilmesi, işlettirilmesi, mal ve hizmet alımı işlemleri tesis müdürlüklerince yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin tesis gelirlerine dâhil edilir.

Tesislerin kiraya verilmesi, mal ve hizmet alımı sonucu sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri, oranları ve kullanılması, yapılacak denetlemeler ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yönetmelik ile belirlenir.

Askerî kantinler

Madde 104 – (Değişik : 11/2/2014-6519/16 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri personelinin dayanıklı tüketim malları hariç zaruri ihtiyaçlarının daha ucuz ve kolaylıkla sağlanmasını temin maksadıyla her kışlada kantin kurulabilir. İhtiyaç hâlinde bu kantinlerin kışla içinde veya dışında şubeleri açılabilir.

Askerî kantinlerin tamamı, bir kısmı, bazı şubeleri veya reyonları kiraya verilebilir ya da üçüncü şahıslara işlettirilebilir. Özel bir ihtisas gerektiren hizmetlerin personel yetersizliği veya maliyeti nedeniyle verilememesi durumunda bu hizmetler, hizmet alımı yoluyla da dışarıdan karşılanabilir. Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olması hâlinde mal ve hizmet alımları birlikte yapılabilir.

Askerî kantinlerin işletilmesi, işlettirilmesi veya kiraya verilmesi kışla komutanlıklarınca yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin kantin gelirlerine dâhil edilir.

Kantinlerin; teşkili, idaresi, işletilmesi ve kontrol şekilleri, gelirleri ve gelirlerinin harcanması, işletilmesi, işlettirilmesi veya kiraya verilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri ve oranlarına ilişkin usul ve esaslar ile yapılacak denetlemelere ilişkin hususlar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yönetmelik ile belirlenir.

III - Askerî müzeler ^[*]

Madde 105 – (Değişik : 11/2/2014-6519/17 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin sosyal, tarihi ve teknik gelişimini dönemlere göre yansıtmak, dünya tarihindeki etkinliğini, kahramanlığını, yerine getirdiği görevlerini sergileyerek; Türk Milletinin millî birlik ve beraberlik duygularını geliştirmek, kendi sahasındaki tarih ve askerlik ile ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler için bir ortam hazırlamak, bu hususları belgeleyen kültür varlıklarının korunmasını, saklanmasını, sergilenmesini sağlamak amacı ile 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre askerî müzeler kurulur.

Askerî müzelerden elde edilen gelirler, bu yerlerin yenilenmesine ve yeniden inşasına veya idamesi ile modern hâle getirilmesine ve kitaplıkların tesis ve zenginleştirilmesine sarf olunur.

[*] 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle bu maddenin başlığı "Dinlenme kampları ve karşılama ekipleri" iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

IV - Muafiyet ve istisnalar ^[*]

Madde 106 – (Değişik : 11/2/2014-6519/18 md.)

Bu Kanun kapsamında Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından kuruluş amaçlarına göre işletilen orduvi ve bağlı şubeleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları, vardiya yatakhaneleri ve bunların müştemilatı, özel, yerel ve kış eğitim merkezleri, askerî kantinler ve askerî müzeler kurumlar vergisinden muafdir. Bu muafiyet, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini kapsamaz.

Bu maddede sayılan tesisler emlak vergisinden, bu tesislerin mal ve hizmet alımları nedeniyle düzenlediği ödemeye ilişkin kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

[*] 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle bu maddenin başlığı "Askerî kantinler" iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

V - Hazine payı ^[*]

Madde 107 – (Değişik : 11/2/2014-6519/19 md.)

Orduvi ve bağlı şubeler ile özel, yerel veya kış eğitim merkezleri ve kışla dışındaki askerî kantinlerin aylık gayrisafi hasılatının %1'i ile askerî müzelerin kültür sitesi aylık gayrisafi hasılatının %1'i en geç takip eden ayın 20'sine kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır. Bu oranı, sayılan tesislerin faaliyet türleri itibarıyla topluca veya ayrı ayrı ya da her bir tesis için ayrı ayrı sifıra kadar indirmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

[*] 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle bu maddenin başlığı "Bakım ve onarım tesislerinden istifade" iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

VI - Askerî nakil vasıtalarından istifade

Madde 108 – Subay, askerî memur ve astsubaylar ile aileleri aşağıdaki hallerde askerî kara ve deniz nakil vasıtalarından faydalanabilirler:

- Mesaiye geliş ve gidiş için ihdas edilecek servis vasıtalarından,
- Şehir içi ev eşyası ve mahrukat nakline tahsis edilecek vasıtalarından,
- Uzak garnizonlarda oturanların kendileri ve ailelerinin şehirle irtibatlarının temini ve çocuklarının okula götürülüp getirilmesi için ihdas edilecek servis vasıtalarından,
- Umumi vasıtaların işlemediği garnizon ve kıtalara tayin edilen subay, askerî memur ve astsubayların zati eşyaları ile ailesi efradı ve kendisi umumi vasıtanın en son gittiği yerden vazife mahalline kadar askerî vasıta ile götürülür ve getirilir.

e) **(Ek : 23/6/1976 - 2016/1 md.)** Acilen sevki gereken hasta ve cenaze nakilleri için tahsis edilecek vasıtalarından,

(Ek : 23/6/1976 - 2016/1 md.) Savaşta ve olağanüstü hallerde, izinli personel ve hizmetin gerektirdiği diğer işlerde görevlendirilecek personel ile sivil moral ekipleri, hareket bölgesine ve hareketle ilgili diğer garnizonlara gidiş ve dönüşlerinde kara, deniz ve hava ulaştırma araçlarından yararlandırılabilirler.

(Ek : 23/6/1976 - 2016/1 md.) Barışta olağanüstü hallerde, Genelkurmay Başkanının emri ile önemli kişiler veya görev ve hizmetler için hava ulaştırma araçları tahsis edilebilir.

Yukarıdaki maksatlar için nakil vasıtalarının tahsisi ve bunlardan istifade şekli talimatname ile tesbit olunur.

VII - Sivil nakil vasıtalarından tenzilatlı istifade

Madde 109 – Subay, askerî memur ve astsubaylar resmi elbiseli oldukları veya sivil elbiseli iken hüviyet kartlarını ibraz ettikleri takdirde Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları ve Denizcilik Bankası nakil vasıtalarında tenzilatlı olarak seyahat ederler.

Erbaş ve erler şehirlerarası seyahatlerde izin belgesi göstermek suretiyle tenzilatlılardan faydalanırlar. Şehir içi seyahatlerde tenzilat için izin belgesi aranmaz.

Sevk muhtırası ile yapılacak seyahatler tam ücrete tabidir.

P) MERASİM

Madde 110 – Askerî merasimler; Askerî Merasim ve Protokol Talimatnamesi esaslarına göre yapılır.

R) HARB ESİRLERİ VE MÜLTECİLER

Madde 111 – Harb esirleri hakkında 6020 ve mülteciler hakkında da 4104 sayılı kanun hükümleri tatbik olunur.

S) TABİİ AFETLERDE YARDIM

Madde 112 – Yer sarsıntısı, yangın, su basması, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri tabii afetler zuhurunda 7269 sayılı kanun ve ekleri hükümleri dahilinde hareket olunur.

T) ASKERÎ ÖĞRENCİLER

Madde 113 – a) (**Değişik: 28/5/2003-4861/19 md.**) Astsubay meslek yüksek okulları, fakülte ve yüksek okullar ile harp okullarında okuyan askerî öğrenciler ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun uygulaması bakımından askerlik yükümlülüğü altına girmiş sayılır ve diğer askerlere uygulanan hükümler bunlara da aynen uygulanır.

b) (**Değişik: 28/5/2003-4861/19 md.**) Bütün askerî öğrenciler, subaylara; astsubay hazırlama ve astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar, aynı zamanda astsubaylara karşı ast durumunda olup, askerî öğrencilerin, belirtilen hallerin dışında, gerek kendi aralarında gerekse erbaş ve erlere karşı astlık ve üstlük ilişkileri yoktur.

c) (**Mülga: 25/7/2016-KHK-669/10 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6756/10 md.**)

d) Bütün askerî öğrencilerin yalnız kendileri bu kanunun (G) bölümünde belirtilen sağlık işleri ile ilgili hükümlerden ve şehirci ve şehirlerarası seyahatten emsali sivil talebeler gibi tenzilatlı tarifeden istifade ederler. (J) bölümünde gösterilen hükümler dahilinde nöbet hizmetlerine sokulabilirler.

Madde 114 – Bu Kanunun yukarıda gösterilen esasları da göz önünde tutularak, askerî öğrenciler hakkında tatbik şekli talimatnamede ayrıca teferruatlı olarak gösterilir. Askerî öğrenciler diğer hususlarda kendi okul talimatlarına tabidirler.

U) SİLÂHLI KUVVETLERDE ÇALIŞAN SİVİL PERSONEL

Madde 115 – Silâhlı Kuvvetlerde çalışan sivil memur, müstahdem, müteferrik müstahdem ve gündelikçi sivil personel bu kanunun askerlere tahmil ettiği sorumluluk ve hizmetlerin ifası bakımından:

a) Amir vazifesi alanlar; maiyetindeki bütün askerî ve sivil personele hizmetin icabettirdiği emirleri verebilir. (**Mülga ikinci ve üçüncü cümle: 3/10/2016-KHK-676/53 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/46 md.**) (...)

b) Bütün sivil personel emrinde çalıştıkları askerî amirlere karşı ast durumunda olup bu kanunun 14 üncü maddesinin asta tahmil ettiği vazifeleri aynen yapmaya mecburdurlar. (**Mülga ikinci cümle: 31/1/2013-6413/45 md.**) (...)

Madde 116 – Sivil personelin, bu kanunun askerlere tanıdığı hak ve yetkilerden faydalanmaları ve mükellefiyetleri yerine getirmeleri aşağıdaki esaslar dahilinde olur:

a) Bu Kanunun müracat ve şikâyet bölümlerinde gösterilen usul, hak ve kayıtlara aynen tabidirler

b) Bu Kanunun 33 üncü maddesinde gösterilen izin hakkındaki hükümlere aynen riayetle mükellef olup senelik izinleri hususi kanunlardaki esaslara göre tayin ve tanzim olunur.

c) (**Mülga : 22/1/2015 - 6586/110 md.**)

d) Sivil personel Silâhlı Kuvvetlerde gördükleri hizmetlerin hususiyetleri göz önüne alınarak bu kanunun 77 nci maddesi gereğince nöbet hizmetlerine sokulabilirler.

e) Sivil personelin yalnız kendileri ordu pazarları ve askerî kantinlerden aynen ve askerler gibi, askerî nakil vasıtalarından ise bu kanunun 108 inci maddesi hükmünden faydalanabilirler.

f) (**Değişik : 22/11/1990 - 3683/9 md.**) Sivil personelin görevdeki kıyafetleri, Kıyafet Yönetmeliğinde gösterilir.

g) (Ek : 22/11/1990 - 3683/9 md.) Millî Savunma Bakanlığı ile Genelkurmay Başkanlığı kadrolarında veya kadro açıklamalar bölümünde özel nitelikli olarak gösterilen görev yerlerine atanan sivil memurlar Türk Silâhlı Kuvvetleri sosyal tesislerinden görevlendirildikleri kadro derecesindeki subaylar gibi istifade ederler. Bu statüdeki sivil memurlar ile askerî personel arasındaki protokol münasebetlerinin düzenlenmesinde de aynı esas uygulanır. [1]

[*] 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 8 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Türk Silâhlı Kuvvetleri kadrolarında" ibaresi "Genelkurmay Başkanlığı kadrolarında" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

Madde 117 – Bu Kanunun yukarıda gösterilen esasları da gözönünde tutularak Silâhlı Kuvvetlerde çalışan sivil personel hakkında tatbik şekli talimatnamede ayrıca teferruatlı olarak gösterilir.

Madde 118 – Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce muhtelif kanunlarda geçen erat tabiri "erbaş ve er" olarak değiştirilmiştir.

Madde 119 – 2771 sayılı Ordu Dahili Hizmet Kanunu ile tadil ve ekleri ve 2850 sayılı Kanunla tadil edilen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 1 inci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 120 – Bu Kanunda mevcudolan hükümlerin Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerinde, barış ve savaşta ve düşman karşısında tatbik şekli Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanacak talimatname ile ayrıca tayin ve tafsil olunur.

Ek Madde 1 – (Ek: 10/3/2011-6191/10 md.)

Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu kapsamında istihdam edilen sözleşmeli erbaş ve erlere, bu Kanunun erbaş ve erlere ilişkin hükümleri aynen uygulanır.

Ek Madde 2 – (Ek: 22/1/2015-6586/37 md.)

Asker kişilerin kıta, karargâh ve kurumlarda ya da görev esnasında veya görev yerlerinde ölümü hâlinde soruşturma ve kovuşturma süresince yasal mirasçılarını temsil etmek üzere kendilerinin seçtiği bir avukat vekil olarak görevlendirilir. Fiili veya hukuki imkânsızlık nedeniyle görevlendirme yapılamaması hâlinde bu görev, baro tarafından belirlenecek bir avukat tarafından yürütülür. Yasal mirasçılardan avukatın gelmesi hâlinde baro tarafından seçilen avukatın görevi sona erer. Görevlendirilen vekilin savcılıkça yapılacak olay yeri inceleme, ölü muayenesi ve otopsi ile tanık ve bilirkişi dinlenmesi işlemleri sırasında hazır bulunması zorunludur.

Ölenin yasal mirasçıları tarafından seçilen veya baroca görevlendirilen vekilin ücreti müteveffanın mensubu olduğu bakanlığın bütçesine konulacak ödenekten karşılanır; avukat tutma, baro tarafından seçim ve avukatlık ücretinin ödenmesine ilişkin usul ve esaslar, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde müştereken çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Madde 1- (Ek: 25/7/2016-KHK-669/11 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6756/11 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce sağlık nedeniyle sınıf veya statü değişikliği işlemine tabi tutulan Türk Silâhlı Kuvvetleri personeli, bir yıl içinde başvurmaları halinde Millî Savunma ve Sağlık Bakanlıklarının müştereken oluşturacağı komisyonlar tarafından yeniden sağlık muayenesine tabi tutulurlar. Verilecek raporlar kesin olup, bu rapor sonucuna göre haklarında işlem tesis edilir.

Madde 121 – Bu Kanunun sağlık işlerine ait 57 - 70 inci madde hükümleri 1 Mart 1961 tarihinde diğer hükümleri yapılacak talimatname ile birlikte 27 Mayıs 1961 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 122 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/1/1961 TARİHLİ VE 211 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER:

1) 7/2/1990 tarihli ve 3612 sayılı Kanunun Geçici Maddesi :

Geçici Madde – İlgili kanunlarında tüzükle düzenlenmesi öngörülmekle birlikte bu Kanun ile yönetmelik şeklinde tanzimi uygun bulunan hususlarla ilgili olarak çıkarılması gereken yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

2) 22/11/1990 tarihli ve 3683 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi :

Madde 10 – Asker kişilerle ilgili olup diğer kanunlarda geçen "Kıyafet Kararnamesi" ibaresi, "Kıyafet Yönetmeliği" şeklinde değiştirilmiştir.

3) 23/2/2005 tarihli ve 5305 sayılı Kanunun Geçici Maddesi :

Geçici Madde 1- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce uzun süreli tedavi gerektiren hastalıklar nedeniyle okulları ile ilişkileri kesilen askerî öğrencilerin tedavileri hakkında da 70 inci maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.